

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2 เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานขนาดเล็ก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดนครสวรรค์ ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาโดยอาศัยอำนาจพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2547 ครอบคลุมพื้นที่ให้บริการการศึกษา 3 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอคือ อำเภอลาดยาว อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอเม่วงก์ กิ่งอำเภอแม่เปิน และกิ่งอำเภอชุมตาบง ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2 ประกอบด้วยสถานศึกษาในสังกัด 3 ประเภทที่บูรรวมเข้าด้วยกัน คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวนรวมทั้งสิ้น 160 โรงเรียน มีครูและผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2,203 คน บุคลากรทางการศึกษาจำนวน 81 คน และนักเรียน 38,634 คน สภาพทางภูมิศาสตร์และประชากรศาสตร์โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบสลับกับแนวเทือกเขา มีประชากรรวมกันทั้งสิ้น 276,265 คน จำแนกเป็นชาย 136,327 คน หญิง 139,936 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และนับถือศาสนาพุทธ นอกจากนี้ได้มีการอพยพเคลื่อนย้ายประชากรเข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นจำนวนมากส่งผลให้มีประเพณีดั้งเดิมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นที่หลากหลาย เช่น ประเพณีชาวไทยเชื้อสายอีสาน ชาวไทยเชื้อสายจีน เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2, 2547: 3)

การบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2 ภายหลังปฏิรูปโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการประสบกับปัญหาหลายประการด้วยกันได้แก่ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และขาดระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังจะเห็นได้จากผลจากการดำเนินการจัดการศึกษาในปีการศึกษา 2546 ที่ผ่านมา ซึ่งพบว่า นักเรียนมีอัตราการออกกลางคันร้อยละ 0.67 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์วิชาการจากการสอบวัดผลระดับชาติ (GAT) เฉลี่ยร้อยละ 25.48-45.06 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการต่ำที่สุดในรายวิชาคณิตศาสตร์ และมีคะแนนสูงสุดในรายวิชาภาษาไทย นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนที่ได้รับการประเมินภายนอกโดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาแห่งชาติ (สมศ.) ที่มีผลการ

ประเมินอยู่ในระดับดีเกินร้อยละ 50 ของจำนวนมาตรฐานที่ประเมินมีจำนวนเพียงร้อยละ 40.5 และมีครูแกนนำ และครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งได้รับรางวัล และเป็นที่ยอมรับจำนวนเพียงร้อยละ 5.92 รวมทั้งมีจำนวนสถานศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพียงร้อยละ 15.33 เท่านั้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2, 2547: 14)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ 4 ประการ คือ เร่งระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา และพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรอย่างเสมอภาค การใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และจูงใจให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาการศึกษา 2) เร่งพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานให้มีความพร้อมและมีศักยภาพ สามารถปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์โดยการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ ค่าตอบแทนสวัสดิการรวมทั้งแก้ไขปัญหาขาดแคลนอัตรากำลังครู 3) พัฒนาประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาโดยการกระจายและสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษา สามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเองตามหลักการบริหารฐานโรงเรียน 4) เร่งพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการจัดการศึกษาของหน่วยงานทุกระดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2, 2547: 17)

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งถือว่าเป็นหน่วยปฏิบัติการในการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญสูงสุดพบว่าการจัดการศึกษาภายหลังปฏิรูปโครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษา และให้กระจายอำนาจทั้งด้านวิชาการ บุคคล งบประมาณ และบริหารทั่วไปไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษานั้น นับว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาจึงก่อให้เกิดความสับสนและความไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ รวมทั้งการประสานสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาแต่ละแห่งต้องประสบกับปัญหาในการบริหารและการจัดการศึกษาหลายประการด้วยกันซึ่งสอดคล้องกับปัญหาในภาพรวมของเขตพื้นที่การศึกษา ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังที่ผู้บริหารสถานศึกษารายหนึ่งซึ่งมีปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากรได้กล่าวว่า “นับตั้งแต่มีเขตพื้นที่การศึกษาเกิดขึ้น โรงเรียนยังไม่สามารถพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้” ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาอีกแห่งหนึ่งประสบปัญหาด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าวที่ว่า “โรงเรียนไม่สามารถจะบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นได้ สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของสถานศึกษา ท้องถิ่น สังคม และประชาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ” ในขณะที่สถานศึกษาแห่งที่ 3 ประสบกับปัญหาด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศดังกล่าว “หลังจากมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลับทำให้โรงเรียนมีงานด้านข้อมูลสารสนเทศค่อนข้างมากจนครูแทบไม่มีเวลาทำการสอน ผมก็ไม่ว่าจะบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร”

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาดังกล่าวให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จึงสมควรดำเนินการวิจัยและพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสำนักงานสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2 โดยมุ่งเน้นเพียง 3 ส่วน คือ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากรเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศซึ่งเป็นประเด็นที่มาจากความตระหนักร่วมกันของผู้บริหาร คณะครูและเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับการบริหารและจัดการการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2 และสถานศึกษาในสังกัดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อวิจัยและพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2
2. เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่เป็นปัญหาสำหรับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2
3. เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารและการจัดการศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2

คำถามของการวิจัย

1. สภาพและปัญหาจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2 เป็นอย่างไร
2. ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2 ควรเป็นอย่างไร
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ควรกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการศึกษาอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. **ลักษณะการดำเนินการ** การวิจัยและพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มีลักษณะการดำเนินการ ดังนี้

1.1 เป็นโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและการวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่การวิจัย ได้แก่

1.1.1 คณาจารย์ และนักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

1.1.2 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใน โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษาจำนวน 3 คน

1.1.3 ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของท้องถิ่น

1.1.4 อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เป็นที่ปรึกษาชุดโครงการวิจัย

1.2 โครงการวิจัยนี้ ประกอบด้วยโครงการวิจัย 2 ส่วนหลัก คือ งานวิจัยในส่วนที่คณะผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์ผลการวิจัยในภาพรวม และงานวิจัยที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาดำเนินการซึ่งอยู่ในส่วนที่เป็นกระบวนการวิจัยของชุดโครงการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัยในภาพรวมหรือโจทย์หลักของโครงการวิจัยที่ดูแล และรับผิดชอบโดยหัวหน้าโครงการวิจัยจำนวน 3 โครงการ ประกอบด้วย

1.2.1 โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการบริหารจัดการข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษา

1.2.2 โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

1.2.3 โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการพัฒนาบุคลากรเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. **พื้นที่การวิจัย** การวิจัยและพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จะดำเนินการในพื้นที่ของการวิจัยซึ่งจำแนกเป็น 2 ระดับคือ

2.1 พื้นที่การวิจัยในระดับชุดโครงการวิจัย คือ เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เป็นเขตพื้นที่การศึกษานาขนาดเล็กที่อยู่ทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ครอบคลุม 3 อำเภอ คือ อำเภอลาดยาว อำเภอแม่วงก์ อำเภอบรรพตพิสัย และ 2 กิ่งอำเภอ คือ กิ่งอำเภอแม่เปิน และกิ่งอำเภอชุมตาบง

2.2 พื้นที่การวิจัยในระดับโครงการวิจัยย่อยคือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำนวน 3 แห่ง คือ

2.2.1 โรงเรียนวัดบ้านแดน เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแดน อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ มีจำนวนนักเรียน 122 คน ครู 9 คน

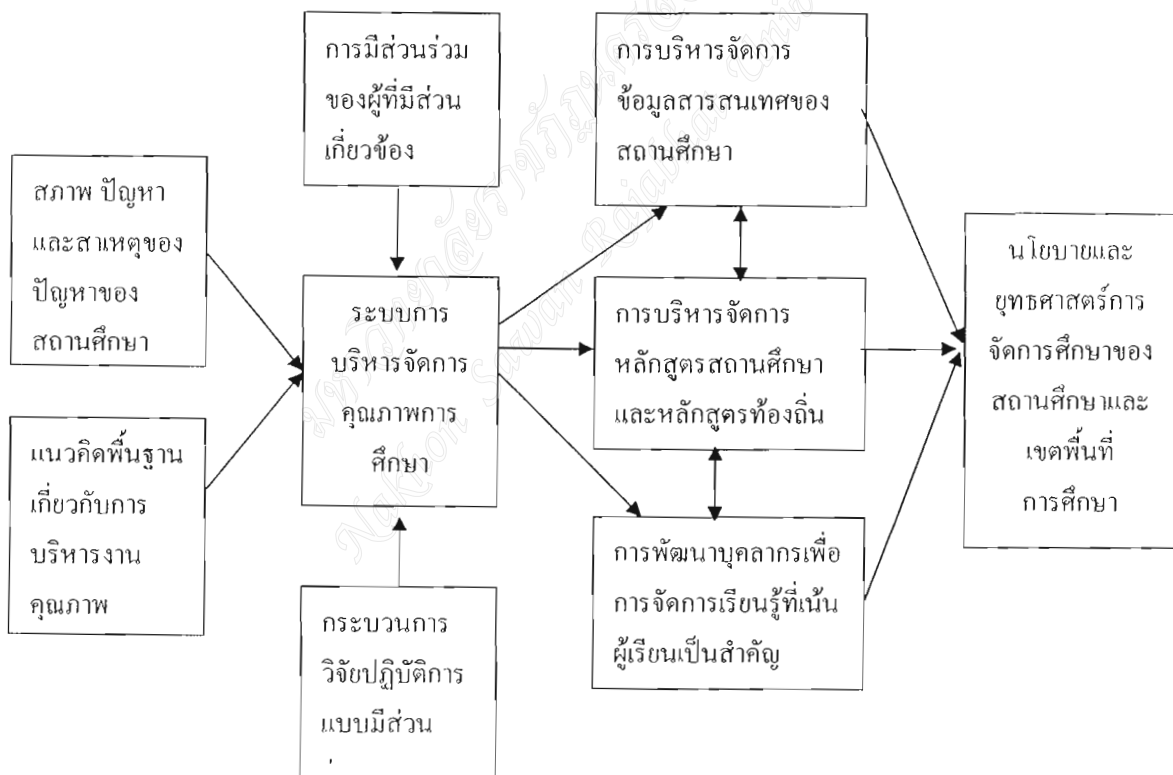
2.2.2 โรงเรียนบ้านหนองขำนาญ เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กตั้งอยู่หมู่ที่ 11 ตำบลศาลเจ้าไก่อ้อ อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียน 84 คน ครู 6 คน

2.2.3 โรงเรียนเทพศาลาประชาสรรค์ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลศาลเจ้าไก่อ้อ อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ มีนักเรียน 1,143 คน ครู 44 คน

3. ระยะเวลาดำเนินการ การดำเนินการตามโครงการวิจัยนี้มีกำหนดระยะเวลา 1 ปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2549

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้นหรือกรอบแนวคิดนำทางการดำเนินวิจัยในครั้งนี้ไว้ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยและพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมชี้แจงโครงการวิจัย คณะผู้วิจัยในชุดโครงการวิจัยจัดประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย
2. จัดการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยแบบ PAR แก่คณะผู้วิจัย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา บุคลากรจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2 ซึ่งเข้าร่วมในคณะผู้วิจัย รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนครูของโรงเรียนที่เป็นพื้นที่การวิจัย
3. กำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อใช้เป็นฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่สนใจศึกษาอย่างเป็นระบบ
4. ศึกษาบริบทการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาเชิงลึกในระดับแต่ละสถานศึกษาต่อไป
5. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรครวมทั้งวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ตลอดจนนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาที่เป็นตัวอย่างของการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น และการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา
6. ออกแบบและนำเสนอแนวทางการปัญหาเชิงระบบสำหรับสถานศึกษาแต่ละโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัย หรือเรียกว่า ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย (ร่าง)ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ได้แก่ (ร่าง) ระบบการพัฒนาบุคลากรเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ร่าง) ระบบการบริหาร จัดการหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น และ (ร่าง) ระบบการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา
7. ตรวจสอบระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยในแต่ละโครงการวิจัยย่อยจัดการประชุมสนทนากลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและบังเกิดประโยชน์สูงสุด

8. นำระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละพื้นที่การวิจัยนำระบบการบริหารจัดการคุณภาพ การศึกษาที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์จริง โดยมีผู้วิจัย ประจําโครงการวิจัยเป็นที่ปรึกษาตลอดระยะเวลาดำเนินการ

9. การติดตาม และปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยในแต่ละโครงการวิจัยร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันติดตาม และปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารจัดการ คุณภาพการศึกษาที่สร้างขึ้นมาให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

10. การประเมินผลระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยในแต่ละโครงการวิจัย ร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบ โรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานร่วมกันประเมินผลระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่ได้สร้างขึ้นมา ทั้งในด้านความมี ประสิทธิภาพ ความมีประสิทธิผล และความพึงพอใจ

11. การสังเคราะห์ผลการวิจัยในภาพรวมและเขียนรายงานการวิจัย โดยผู้วิจัยทั้งหมดในชุด โครงการวิจัยร่วมกันสังเคราะห์ผลการวิจัยที่ได้จากการดำเนินโครงการวิจัยทั้ง 3 โครงการ พร้อมทั้ง จัดทำเอกสารรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

นิยามคำสำคัญ

1. การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา หมายถึง รูปแบบหรือระบบซึ่งแสดงรายละเอียดของ องค์ประกอบย่อย ๆ ที่มีความสำคัญ จำเป็น และเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารและจัดการงานวิชาการ ของสถานศึกษาที่จะช่วยให้การดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษามุ่งบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ อย่างมีประสิทธิภาพ และตรงกับความต้องการของ ชุมชน ท้องถิ่น และผู้เกี่ยวข้อง

2. ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนที่สถานศึกษาได้ยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางใน การแก้ปัญหาการดำเนินงานของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย การบริหารจัดการข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและ หลักสูตรท้องถิ่น และการพัฒนาบุคลากรเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ซึ่งเป็นพื้นที่ทาง การศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและประกาศให้เป็นเขตพื้นที่การศึกษามาตรา 37 แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ซึ่งประกอบด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในท้องที่ 3 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอ ลาดยาว อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอแม่วงก์ กิ่งอำเภอชุมตาบง และกิ่งอำเภอแม่เปิน

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ในสังกัดและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีบทบาทหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546

4. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2

5. การปฏิรูปการเรียนรู้ หมายถึง การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ และวิธีการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยมุ่งเน้นผลการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของท้องถิ่น หมายถึง แนวทางหรือทิศทางโดยรวมในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของจังหวัดซึ่งกำหนดขึ้นตามสภาพและศักยภาพของจังหวัดเพื่อให้สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาในจังหวัดให้สูงขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากวิจัยครั้งนี้มี 3 ประการ คือ

1. สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำนวน 3 แห่ง มีกระบวนการในการแก้ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2. เป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาอื่น ๆ ได้นำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาของตนเอง

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีระบบการพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการบริหารที่เป็นพลวัต โดยพัฒนามาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และภาคีที่เกี่ยวข้อง

4. เป็นแนวทางสำหรับการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

5. ได้เครือข่ายการพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีลักษณะบูรณาการและยั่งยืน